

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου
Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής κι Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1180

Ταχ. Δ/νση:	Νίκης 10, 3ος όροφος, 105 63, Αθήνα	Προς :	Διεύθυνση Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης (ΕΦΔ) Συνδέσμου Δήμων Νότιας Αττικής (ΣυΔΝΑ)
Πληροφορίες:	Δ. Ζαραλίδου	e-mail:	s.kougioufas@kallithea.gr
Τηλέφωνο:	210 3742079		ddrosis@mou.gr
Email:	d.zaralidou@minfin.gr		aspiliotis@mou.gr ikrokou@mou.gr

ΘΕΜΑ: Διατύπωση γνώμης σχετικά με την υποβληθείσα Πρόσκληση με τίτλο «*Ανάπτυξη καινοτομικών επιδεικτικών υπηρεσιών*»

Σχετ: Το από 16-09-2024 απεσταλμένο ηλεκτρονικό μήνυμά σας και τα συνημμένα σε αυτό έγγραφα (Α.Π. εισ. 132031 ΥΠΟΙΚ/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1180/16-09-2024).

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού, στο οποίο επισυνάπτονται

- 1ο. Το σχέδιο της Πρόσκλησης με Κωδικό 1.1.ΣυΔΝΑ17, Α/Α ΟΠΣ 11695 και τίτλο «*Ανάπτυξη καινοτομικών επιδεικτικών υπηρεσιών*»,
- 2ο. Το με Α.Π. 39881/ΕΥΚΕ 663, 664, 665 /05-04-2021 έγγραφο της Υπηρεσίας μας με τίτλο «*Γνωμοδότηση επί των προσκλήσεων με τίτλο 'Ανάπτυξη καινοτομικών επιδεικτικών υπηρεσιών' 'Ανοικτές και οριζόντιες ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές ΤΠΕ για τις επιχειρήσεις' και 'Οριζόντιες Υπηρεσίες Στήριξης Προώθησης και Διάχυσης της Επιχειρηματικότητας' στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Αττικής*» που αφορούσε την ίδια ακριβώς πρόσκληση στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2014-2020,

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

η Διεύθυνση Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης (ΕΦΔ) Συνδέσμου Δήμων Νότιας Αττικής (ΣυΔΝΑ) ζητά την άποψη της ΕΥΚΕ-ΧΕ, αναφορικά με την υπαγωγή ή μη στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων του ανωτέρω σχεδίου της Πρόσκλησης «*Ανάπτυξη καινοτομικών επιδεικτικών υπηρεσιών*».

Λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επισημαίνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το σχέδιο της υποβληθείσας Πρόσκλησης, η δράση 1.1.ΣυΔΝΑ17 : «Ανάπτυξη καινοτομικών επιδεικτικών υπηρεσιών» εντάσσεται στην κατηγορία δράσεων 1.1.1ΣυΔΝΑ17 : «Ανάπτυξη καινοτομικών επιδεικτικών υπηρεσιών» της εγκεκριμένης Στρατηγικής ΒΑΑ της Χωρικής Αρχής του Συνδέσμου Δήμων Νότιας Αττικής, του Περιφερειακού Προγράμματος - ΠεΠ «Αττική» 2021-2027 και αφορά στη στήριξη συνεργατικών σχηματισμών καινοτομίας, μεταξύ άλλων μεταξύ επιχειρήσεων, ερευνητικών οργανισμών και δημόσιων αρχών και επιχειρηματιών δικτύων **που ωφελούν κατά κύριο λόγο τις ΜΜΕ.**

Η Δράση στοχεύει στην ανάπτυξη και ενίσχυση «οριζόντιου» χαρακτήρα καινοτομικών υπηρεσιών στήριξης και διάχυσης σε Επιχειρήσεις και Πολίτες, στους Δήμους της Νότιας Αττικής, με στόχο την αναβάθμιση των ικανοτήτων τους, την υποστήριξη της έρευνας (εφαρμοσμένης και πειραματικής), της πειραματικής ανάπτυξης σε επιχειρήσεις, την ενίσχυση πρωτοβουλιών ανάπτυξης ερευνητικών και καινοτομικών προϊόντων, τη δημιουργία συστάδων (clusters) ανάμεσα σε επιχειρήσεις και ερευνητικά κέντρα, στους τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΠΣΕΕ), με έμφαση στους τομείς του Πολιτισμού – Τουρισμού και σε συμπληρωματικούς προς αυτούς κλάδους (π.χ. πληροφορική, εφοδιαστική αλυσίδα, κ.α.). Στο πλαίσιο των υπηρεσιών οριζόντιας ενίσχυσης, στήριξης και διάχυσης της καινοτομίας θα παρέχονται οι ακόλουθες επιδεικτικές υπηρεσίες μέσω ανοιχτής ψηφιακής πλατφόρμας, μέσω της οποίας θα δίδεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις της Νότιας Αττικής, χωρίς οικονομικά ή άλλα ανταλλάγματα, να:

- τεκμηριώνουν, να αξιοποιούν και να εξατομικεύουν ψηφιακά εργαλεία και καλές πρακτικές (best practices) για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα σε σχέση με την υιοθέτηση καινοτομιών και ερευνητικών αποτελεσμάτων (με έμφαση στον τουρισμό και τον πολιτισμό και σε συμπληρωματικούς προς αυτούς κλάδους π.χ. πληροφορική, εφοδιαστική αλυσίδα, κ.α.).
- έχουν ανοιχτή πρόσβαση στην επιδεικτική χρήση προηγμένων πληροφοριών (μέσω κατάλληλων διεθνών βάσεων δεδομένων) και εργαλείων, με στόχο τη βελτίωση των ικανοτήτων των επιχειρήσεων σε θέματα έρευνας και καινοτομίας στους τομείς του Πολιτισμού

και του Τουρισμού και σε συμπληρωματικούς προς αυτούς κλάδους (π.χ. πληροφορική, εφοδιαστική αλυσίδα, κ.α.).

- έχουν τη δυνατότητα ανάπτυξης συμπράξεων και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών κέντρων, την υποστήριξη της δικτύωσης, την προώθηση της αριστείας και της ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης επιχειρήσεων.
- με την ανάπτυξη ειδικών εργαλείων και ανοιχτών μηχανισμών διαχείρισης της καινοτομίας, προτύπων και υπηρεσιών καθοδήγησης, στήριξης, ενημέρωσης και ενδυνάμωσης της ικανότητας (capacity building) των επιχειρηματιών, για τη παροχή υποστήριξης για τη κατοχύρωση δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και την κατοχύρωση σημάτων.
- Συστήματα και εργαλεία μέτρησης και ποσοτικοποίησης της καινοτομίας στις επιχειρήσεις.
- Εργαλεία και συστήματα πιλοτικής οπτικοποίησης καινοτομιών στους τομείς του Πολιτισμού και του Τουρισμού και σε συμπληρωματικούς προς αυτούς κλάδους (π.χ. πληροφορική, εφοδιαστική αλυσίδα, κ.α.).

Αφετέρου, η πραγματοποίηση δράσεων και «ανοιχτών» υπηρεσιών ενημέρωσης, και επίδειξης που επιτρέπουν τη διάδοση, την αποδοχή και τον έλεγχο των καινοτομιών σε πραγματικό περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό θα διατίθενται δωρεάν μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας της Δράσης, εργαλεία στοιχεία που αφορούν την έρευνα και τη καινοτομία, online ειδικές μελέτες και online πληροφορίες κ.α.

Οι υπηρεσίες της Δράσης θα παρέχονται δωρεάν σε οποιαδήποτε αγορά και όλοι οι δυνητικοί χρήστες θα λαμβάνουν τις ίδιες υπηρεσίες, χωρίς διάκριση. Συνεπώς, τόσο κατά τον σχεδιασμό της Δράσης, όσο και κατά την υλοποίησή της, διασφαλίζεται ότι δεν υπάρχει επιλεκτική μεταχείριση κανενός ενδιαφερόμενου, καμίας επιχείρησης ή κλάδου επιχειρήσεων, εφόσον η δράση καλύπτει το σύνολο των επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως επιχείρησης ή κλάδου παραγωγής, τα αποτελέσματα δε και οι μέθοδοι θα είναι «ανοιχτά» προς χρήση σε κάθε ενδιαφερόμενο ανεξαρτήτως χωροθέτησης.

Η Δράση θα υλοποιηθεί με προσφυγή σε εξωτερικό Ανάδοχο μέσω ανοιχτών διαγωνιστικών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, που θα πρέπει να διαθέτει κατάλληλη ομάδα έργου με εμπειρία στην υλοποίηση ανάλογων έργων, χωρίς να παρακρατηθούν από το Δικαιούχο πόροι δημόσιας δαπάνης και θα έχει χρονική διάρκεια υλοποίησης μέχρι την περίοδο ολοκλήρωσης του τρέχοντος Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Επισημαίνεται ότι ο Δικαιούχος κατά τον σχεδιασμό της πρότασης όσο και στο στάδιο της δημοπράτησης του κυρίως έργου, πρέπει να διασφαλίζει ότι δεν θα προκύπτει επικάλυψη μεταξύ του μίγματος των προτεινόμενων υπηρεσιών κάθε μορφής, με άλλες δράσεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο της ΟΧΕ ΒΑΑ Συ.Δ.Ν.Α. Αντίστοιχα, οι ψηφιακές / ηλεκτρονικές

υπηρεσίες, τα συστήματα και εργαλεία που θα αναπτυχθούν ή θα απαιτηθούν από τον Ανάδοχο πρέπει να είναι συμπληρωματικά με ανάλογες δράσεις της ΟΧΕ ΒΑΑ Συ.Δ.Ν.Α. Στο πλαίσιο της δράσης προβλέπεται σχεδιασμός, ανάπτυξη, παραμετροποίηση και θέση σε λειτουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας και ψηφιακά εργαλεία που θα αξιοποιηθούν για τη κυρίως παροχή των υποστηρικτικών συμβουλευτικών υπηρεσιών διάχυσης και αξιοποίησης της καινοτομίας, με ψηφιακά μέσα.

- Τόσο το ψηφιακό περιεχόμενο που θα παραχθεί όσο και τα συστήματα απόθεσης, οργάνωσης και διάθεσής του, να συμμορφώνονται με τις προδιαγραφές διαλειτουργικότητας, ποιότητας, τεκμηρίωσης και ψηφιοποίησης του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ).

- Το σύνολο του πηγαίου κώδικα που θα δημιουργηθεί στο πλαίσιο υπηρεσιών υλοποίησης λογισμικού θα αποτελεί παραδοτέα των έργων, θα συνοδεύεται από αναλυτική τεκμηρίωση και θα διατίθεται με άδεια που θα επιτρέπει την άνευ χρονικού, εδαφικού ή άλλου περιορισμού χρήση του από τον φορέα.

- Να υπάρχει παροχή ανοικτών δεδομένων, προκειμένου τα υπό ανάπτυξη συστήματα, μέσω κατάλληλων διεπαφών (API), να υποστηρίζουν την ανάπτυξη εφαρμογών από τρίτους.- Σύμφωνα με το άρθρο 24, παράγραφος 3.γ του Ν.4623/2019 (ΦΕΚ134/Α/9-8-2019) (σχετ. α) τα τεχνικά δελτία θα πρέπει να υποβληθούν για προέγκριση στην Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών (gen_gramm@mindigital.gr) τουλάχιστον 1 μήνα πριν από την λήξη υποβολής των προτάσεων και ότι αυτά θα πρέπει να συνοδεύονται από: α) Αναλυτικό Φυσικό Αντικείμενο, β) Έντυπο Ανάλυσης Κόστους, γ) Απόφαση σύστασης Ομάδας Διοίκησης Έργου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική 2016-2021 (παράρτημα Β', σελ. 18), δ) Άδεια Εξαίρεσης από την απαγόρευση προμήθειας κεντρικού εξοπλισμού και αδειών χρήσης λογισμικού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 48 του Νόμου 4623/2019 (ΦΕΚ 134/Α/9-8-2019) (σχετ. α και θ), εφόσον η απόκτηση τους κρίνεται σκόπιμη και ε) Τεύχη Διακήρυξης, εφόσον υπάρχουν.

Δικαιούχος των Πράξεων της παρούσας Πρόσκλησης είναι ο **Σύνδεσμος Δήμων Νότιας Αττικής** (Συ.Δ.Ν.Α.), Τμήμα Προγραμματισμού & Ανάπτυξης της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Συ.Δ.Ν.Α. και όσοι φορείς έχουν συνάψει προγραμματική σύμβαση με τον εν λόγω φορέα.

Ωφελούμενοι της Πράξης κατά κύριο λόγο είναι **Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ)**.

Ο **συνολικός προϋπολογισμός** της Πρόσκλησης ανέρχεται σε **840.000,00 €**.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως *«ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές»*.

Από τη νομολογία προκύπτει ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής των σχετικών με τον ανταγωνισμό διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, η έννοια της επιχείρησης περιλαμβάνει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος που τον διέπει και του τρόπου χρηματοδότησής του, του κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα του. Υπενθυμίζεται επίσης ότι, κατά πάγια νομολογία, ως οικονομική νοείται κάθε δραστηριότητα η οποία συνίσταται στην προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε ορισμένη αγορά. Έτσι, ενδέχεται και **το ίδιο το Δημόσιο ή ένας κρατικός φορέας να ενεργεί ως επιχείρηση**. Η απάντηση στο ερώτημα εάν υφίσταται μια αγορά για ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες **εξαρτάται από τον τρόπο με τον οποίο οι υπηρεσίες αυτές οργανώνονται σε κάθε κράτος μέλος**. Αντιθέτως, δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα, ο οποίος θα δικαιολογούσε την εφαρμογή των σχετικών με τον ανταγωνισμό κανόνων της Συνθήκης ΛΕΕ, οι δραστηριότητες που συναρτώνται με την άσκηση προνομίων δημόσιας εξουσίας. Εάν δεν υφίσταται η έννοια της επιχείρησης, ως ανωτέρω, δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση.

3. Οι **προαναφερόμενες δράσεις** που θα χρηματοδοτηθούν μέσω της υπό εξέταση Πρόσκλησης, με δυννητικό Δικαιούχο τον Σύνδεσμο Δήμων Νότιας Αττικής (Συ.Δ.Ν.Α.), Τμήμα Προγραμματισμού & Ανάπτυξης της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων & Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Συ.Δ.Ν.Α., **συνιστούν οικονομική δραστηριότητα**, καθώς υφίσταται μία πλήρως απελευθερωμένη αγορά και υπάρχουν και άλλες οικονομικές οντότητες που προτίθενται και δύνανται να παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες.

Προκειμένου να προσδιοριστεί, αν μια κρατική χρηματοδότηση προς οποιονδήποτε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα είναι κρατική ενίσχυση, πρέπει να ισχύουν σωρευτικά τα παρακάτω κριτήρια:

- Χορήγηση/μεταφορά κρατικών πόρων.
- Επιλεκτική ενίσχυση προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής.
- Νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού και του ενδοενωσιακού εμπορίου.
- Παροχή πλεονεκτήματος.

Η σωρευτική πλήρωση των ανωτέρω προϋποθέσεων είναι αναγκαίο να εξεταστεί σε επίπεδο

- i. Δικαιούχων,
- ii. Αναδόχων και
- iii. Ληπτών-ωφελούμενων από τις εν λόγω υπηρεσίες.

4. Αναφορικά με την πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ (της ανωτέρω παραγράφου 3) **σε επίπεδο Δικαιούχων και Αναδόχων** των υπό κρίση δράσεων και δεδομένων των γενικών στοιχείων που έχουν τεθεί υπόψη μας, **πληρούνται η πρώτη** προϋπόθεση, δεδομένου ότι η χρηματοδότηση των σχεδιαζόμενων δράσεων πραγματοποιείται μέσω κρατικών πόρων, καθώς, επίσης, **και η τέταρτη προϋπόθεση**, δεδομένου ότι η αγορά στις προαναφερόμενες υπηρεσίες είναι ανοικτή στην ενδοενωσιακή αγορά και συνεπώς υπάρχει στρέβλωση του ανταγωνισμού και δυνητικά επηρεάζονται οι συναλλαγές μεταξύ των Κ/Μ.

Σχετικά με τη δεύτερη και την τρίτη προϋπόθεση, ήτοι της επιλεκτικότητας του μέτρου ενίσχυσης και της χορήγησης οικονομικού πλεονεκτήματος, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

α. Εφόσον, ο δυνητικός Δικαιούχος διενεργήσει διαγωνιστικές διαδικασίες σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου (ίση μεταχείριση των υποψηφίων αναδόχων, διαφάνεια, δημοσιότητα της διαδικασίας, αναλογικός χαρακτήρας του ανταλλάγματος του Αναδόχου, αρχή του πραγματικού ανταγωνισμού, αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης υπηρεσιών που παρέχονται από ανάλογους φορείς κατάρτισης του εξωτερικού) για να αναθέσει σε άλλες οικονομικές οντότητες (Αναδόχους) τις προαναφερόμενες δράσεις, εφαρμόζοντας κατ' αναλογία τις διατάξεις περί δημοσίων συμβάσεων, ώστε να διασφαλίζεται η όσο το δυνατόν καλύτερη λύση με το χαμηλότερο κόστος και με την προϋπόθεση ότι:

1ο. Από τις διαγωνιστικές αυτές διαδικασίες δεν θα αποκλείονται, με βάση την αρχή της ίσης μεταχείρισης, οποιαδήποτε νομικά πρόσωπα ανταποκρίνονται στα διαγωνιστικά κριτήρια επαγγελματικής επάρκειας, και

2ο. Με την χορηγούμενη κρατική χρηματοδότηση δεν θα καλύπτονται παρά μόνον οι δαπάνες των Αναδόχων για την παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών, βάσει των τιμών της αγοράς, καθώς και ένα εύλογο κέρδος τους, όπως θα προκύψει από τη διαγωνιστική διαδικασία, τότε μπορεί να υποστηριχθεί ότι το εξεταζόμενο μέτρο δεν είναι ενίσχυση τόσο σε επίπεδο Δικαιούχων όσο και σε επίπεδο Αναδόχων, με την προϋπόθεση της τήρησης της νομοθεσίας για τις σχετικές δημόσιες συμβάσεις.

β. Διαφορετικά, στην περίπτωση που ένα **μέρος των κρατικών πόρων παρακρατηθεί από τον Δικαιούχο** (π.χ. για την κάλυψη κόστους υλοποίησης/διαχείρισης του έργου), τότε

δύνатаι να ανακúπτουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων. Η σχετική δαπάνη μπορεί να καταστεί ως συμβατή ενίσχυση στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

Στην περίπτωση που ο **δυνητικός Δικαιούχος δεν διενεργήσει διαγωνιστικές διαδικασίες**, προκειμένου να υποστηριχθεί ότι δεν χορηγείται οικονομικό πλεονέκτημα στον Δικαιούχο, πρέπει να τεκμηριωθεί ότι η σχετική χρηματοδότηση καλύπτει μόνον το απολύτως αναγκαίο κόστος της παρεχόμενης υπηρεσίας, όπως αυτό προσδιορίζεται βάσει των τιμών της αγοράς και δεν αποδίδεται κανένα είδους πλεονέκτημα στον Δικαιούχο καθ' οιονδήποτε τρόπο, συμπεριλαμβανομένης της τυχόν απομείωσης του εγγενούς κόστους λειτουργίας του Δικαιούχου που έχει υπό κανονικές συνθήκες χωρίς την ανάληψη του εν λόγω έργου (σημείο 68 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01)).

Ακολουθούν, ενδεικτικά, ορισμένες προϋποθέσεις με την τήρηση των οποίων μπορεί να υποστηριχθεί ότι δεν χορηγείται οικονομικό πλεονέκτημα στον Δικαιούχο ή/και τον Ανάδοχο:

α) Η τήρηση χωριστού λογαριασμού, ώστε να αποκλείεται κάθε ενδεχόμενη χρήση του ποσού που δίδεται στον Δικαιούχο/Ανάδοχο για την κάλυψη άλλων δαπανών, πλην αυτών που αφορούν ειδικά τη συγκεκριμένη δράση (παρ. 212 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01),

β) Η μη παράλληλη χρήση των χώρων, του εξοπλισμού κ.λπ. που ενδεχομένως θα χρησιμοποιηθούν/επιδοτηθούν στο πλαίσιο υλοποίησης της πράξης και για άλλες ανάγκες/δραστηριότητες του Δικαιούχου/Αναδόχου,

γ) Σε ενδεχόμενη περίπτωση αγοράς εξοπλισμού, ο οποίος θα παραμείνει στην κυριότητα του Δικαιούχου και μετά την ολοκλήρωση της Πράξης και θα δύναται να χρησιμοποιηθεί και στο μέλλον για άλλους σκοπούς/δράσεις, πρέπει να προβλέπεται ότι από το πρόγραμμα θα καλυφθούν μόνον οι δαπάνες απόσβεσης του εξοπλισμού αυτού για το χρονικό διάστημα που θα διαρκέσει η παροχή των υπηρεσιών στο πλαίσιο της Πράξης,

δ) Η πρόβλεψη πρόσληψης προσωπικού με σύμβαση ορισμένου χρόνου διάρκειας όσο και η παροχή της εξεταζόμενης Πράξης και με όρους όχι ευνοϊκότερους των ισχυόντων για το υφιστάμενο προσωπικό του φορέα,

ε) Η ψηφιακή πλατφόρμα καθώς και ψηφιακά εργαλεία που θα αναπτυχθούν, δεν πρέπει να περιέχουν διαφημίσεις και οποιαδήποτε προωθητική ενέργεια τόσο του Δικαιούχου όσο και του Αναδόχου ή άλλων επιχειρήσεων ή/και προϊόντων.

Τονίζεται όμως ότι **θεωρείται εξαιρετικά δύσκολο** να ελεγχθεί, κατά πόσον τηρούνται οι τιμές της αγοράς και σε περίπτωση που δεν γίνει δεκτή η όποια επιχειρηματολογία/τεκμηρίωση μετά από έλεγχο αρμόδιου οργάνου, τότε υφίσταται εκ του αποτελέσματος οικονομικό πλεονέκτημα που χορηγείται επιλεκτικά στον Δικαιούχο και υπάρχει ζήτημα κρατικής ενίσχυσης που κατά βάση δεν είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά.

Στην περίπτωση που δεν καθίσταται δυνατόν να τεκμηριωθεί το κόστος των υπηρεσιών όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τότε το σχετικό ποσό μπορεί να χορηγηθεί δυνάμει του Κανονισμού De Minimis 2831/2023.

5. Ειδικά ως προς τους **Λήπτες-ωφελοούμενους** (τις επιχειρήσεις), επισημαίνεται ότι, εφόσον οι παρεχόμενες υπηρεσίες έχουν τόσο μεγάλο εύρος που θα καλύπτουν όλο το φάσμα της οικονομικής δραστηριότητας (το σύνολο των κλάδων και τομέων της οικονομίας) και οι επιχειρήσεις απανταχού στην ελληνική επικράτεια, χωρίς διακρίσεις γεωγραφικές ή άλλες, ισότιμα και με ίδιους όρους μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να λάβουν τις εν λόγω υπηρεσίες, τότε η Πράξη για τους Λήπτες-ωφελοούμενους των υπηρεσιών μπορεί να θεωρηθεί ως Γενικό Μέτρο (Ανακοίνωση για την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, 2016/C 262/01, παρ. 118) και συνεπώς να μην υφίσταται ζήτημα κρατικής ενίσχυσης.

Ωστόσο, στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις-ωφελοούμενοι εδρεύουν σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή (στην κρινόμενη Πρόσκληση σε Δήμους της Νότιας Αττικής) και λαμβάνουν εξατομικευμένες υπηρεσίες χωρίς αντίτιμο (π.χ. εξατομικευμένη συμβουλευτική υπηρεσία σε συνεργασία με ομάδες εξειδικευμένων συμβούλων που καθοδηγούν και κατευθύνουν τις επιχειρήσεις για την πλήρη εξατομίκευση των υπηρεσιών) ενδέχεται να ανακύψουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων, τα οποία δύναται να αντιμετωπισθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος. Στην περίπτωση αυτή, ο φορέας που χορηγεί την ενίσχυση πρέπει:

- α)** Να αναπτύξει μεθοδολογία καθορισμού του ποσού της ενίσχυσης ανά είδος υπηρεσίας,
- β)** Να λαμβάνει από τις ενισχυόμενες επιχειρήσεις, προτού τους χορηγήσει την αιτούμενη ενίσχυση, υπεύθυνη δήλωση σχετικά με το ύψος των ενισχύσεων de minimis που έχουν λάβει τα 3 τελευταία έτη (ημερολογιακά) και να ελέγχει ότι με την χορηγούμενη έμμεση ενίσχυση δεν υπάρχει υπέρβαση των 300.000,00 € στην ίδια περίοδο,

- γ)** Να ελέγχει ότι η ενισχυόμενη επιχείρηση πληροί το σύνολο των προϋποθέσεων του Κανονισμού Ε.Ε. 2023/2831,
- δ)** Μετά από την χορήγηση της ενίσχυσης να γνωστοποιεί εγγράφως σε εκάστη επιχείρηση το ποσόν της ενίσχυσης (έμμεσης), την οποία έχει λάβει σημειώνοντας ότι είναι ενίσχυση De Minimis,
- ε)** Να ενημερώνει με τα σχετικά ποσά και τα στοιχεία των επιχειρήσεων την βάση δεδομένων μέσω του ΠΣΣΕΗΣ (Πληροφοριακού Συστήματος Σώρευσης Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας) <https://www.sorefsis.gr>.

6. Σύμφωνα με την περιγραφή του αντικειμένου της υπό εξέταση Πρόσκλησης και για να καλυφθεί πλήρως το θεσμικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων θα πρέπει **στο προοίμιο (στα «Έχοντας υπόψη»)** της Πρόσκλησης να πραγματοποιηθούν οι ακόλουθες αλλαγές:

Να απαλειφθούν

- 1)** Η με Α.Π. 92415/ΕΥΚΕ6282/28-08-2017 επιστολή της ΕΥΚΕ «Οδηγίες και Παρότρυνση Τήρησης Διαδικασιών προς Φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση Κρατικών Ενισχύσεων», (υπό στοιχείο 9), **και**
- 2)** Η με Α.Π. 74391/ΕΥΚΕ2634/13-07-2016 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες στους φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020» (υπό στοιχείο 11) , καθώς πλέον ισχύει η με Α.Π. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1162/27.10.2023 νέα εγκύκλιος της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων», η οποία ορθά αναφέρεται στο υπό στοιχείο 12.
- 3)** Ο Κανονισμός 1407/2013 (στο υπό στοιχείο 14), καθώς πλέον ισχύει ο νέος αντίστοιχος Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος, ο οποίος ορθά αναφέρεται στο ίδιο υπό στοιχείο 14.

Να προστεθεί

- 4)** Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01).

7. Στο κεφάλαιο 3 «ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑ» του σχεδίου Πρόσκλησης συστήνεται:

Στο τέλος της **παραγράφου 3.4** να προστεθεί το εδάφιο «με την επιφύλαξη της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων».

Στην **παραγράφο 3.5**, στο τέλος του δεύτερου σημείου (bullet) **να προστεθούν** τα ακόλουθα εδάφια:

▪ Η αποφυγή της διεπιδόησης μπορεί να διασφαλιστεί με την τήρηση ξεχωριστών λογαριασμών, τον κατάλληλο επιμερισμό των δαπανών και με τη διασφάλιση ότι η δημόσια χρηματοδότηση δε στηρίζει άλλες δραστηριότητες.

Επίσης, για να αποφευχθεί η χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος κατά την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών στο πλαίσιο υλοποίησης έργων, είναι αναγκαίο οι προμήθειες / υπηρεσίες / εργολαβίες να πραγματοποιηθούν μέσω ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαγωνιστικής διαδικασίας, με βάση τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών.

Στη συνέχεια, στο τέλος της **παραγράφου 3.5** της Πρόσκλησης **να προστεθούν** οι ακόλουθες παράγραφοι:

▪ Στις περιπτώσεις, που τελικά κριθεί ότι η προτεινόμενη δράση ή τμήμα δράσης εμπίπτει στο θεσμικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων (π.χ. De Minimis), υπάρχει η δυνατότητα δημόσιας χρηματοδότησής της μέσω της χρήσης του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (που αντικατέστησε τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής) μέχρι του ποσού των 300.000 ευρώ.

Επισημαίνεται ότι, στην περίπτωση της κρατικής ενίσχυσης το ποσό που υπολείπεται της εγκεκριμένης συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης σε σχέση με το συνολικό κόστος του έργου, καλύπτεται από ιδίους πόρους του Δικαιούχου.

Υπενθυμίζεται ότι για δράσεις που θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2023/2831, είναι απαραίτητο να περιέχεται στο φάκελο του έργου Υπεύθυνη Δήλωση σχετικά με τη σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, καθώς επίσης και να ελέγχεται το σύνολο των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας του Κανονισμού.

▪ Επισημαίνεται ότι, στην περίπτωση που στις προτεινόμενες δράσεις περιλαμβάνεται και προμήθεια εξοπλισμού, ο οποίος θα παραμείνει στην κυριότητα/ιδιοκτησία του/των Δικαιούχου/Δικαιούχων μετά την ολοκλήρωση του έργου, τότε θα πρέπει είτε να διασφαλισθεί ότι ο εν λόγω εξοπλισμός δεν θα χρησιμοποιηθεί για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας

(έως το χρόνο απόσβεσης του πάγιου εξοπλισμού), είτε η υπολειμματική αξία του εξοπλισμού να ληφθεί υπόψη ως έσοδο για τον υπολογισμό της ενίσχυσης.

8. Γενική επισήμανση: Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από την οικεία Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης (ΕΥΔ) ή από τον Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης, όσον αφορά στην χρηματοδότηση Πράξεων στον ίδιο Δικαιούχο ή σε άλλους Δικαιούχους Πράξεων παραπλήσιου περιεχομένου. Ενδεικτικά σε περίπτωση, κατά την οποία ο ανωτέρω Δικαιούχος ή άλλοι Δικαιούχοι έχουν ήδη ή πρόκειται στο άμεσο μέλλον να αναλάβουν την υλοποίηση πράξεων **με συναφές αντικείμενο**, τότε η περιγραφή και διαστασιολόγηση των Πράξεων πρέπει να είναι σαφής ακριβής και ξεκάθαρη προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων ή και ενδεχόμενης σταυροειδούς χρηματοδότησης.

Σημειώνεται ότι, ο Δικαιούχος ΣυΔΝΑ υλοποιεί και άλλες δράσεις επιχειρηματικότητας με παρόμοιο περιεχόμενο, οι οποίες έχουν κοινά στοιχεία και υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης οικονομιών κλίμακας.

Συνεπώς, θεωρείται δύσκολο να τεκμηριωθεί ότι δεν χορηγείται οικονομικό πλεονέκτημα στον Δικαιούχο, καθώς καλύπτεται μόνο το απολύτως αναγκαίο κόστος της παρεχόμενης υπηρεσίας, όπως αυτό προσδιορίζεται βάσει των τιμών της αγοράς (ήτοι βάσει μελέτης benchmarking), δεδομένου ότι μια τέτοια μελέτη θα έπρεπε να εκπονηθεί, **λαμβάνοντας υπόψη τις συνέργειες** που δύναται να επιτευχθούν **κατά την ταυτόχρονη υλοποίηση δράσεων με κοινά χαρακτηριστικά και περιεχόμενο**.

Σε κάθε περίπτωση, η ΕΥΔ (ή ο Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης με εκχώρηση αρμοδιότητας) διατηρεί την αρμοδιότητα ελέγχου της επιλεξιμότητας των δαπανών των υπό αξιολόγηση Πράξεων.

9. Υπενθυμίζεται ότι:

- ✓ Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην **με Α.Π. 99801/ΕΥΚΕ 1162/27.10.2023 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ** με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων», μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.
- ✓ Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνονται οι λίστες ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχουν κοινοποιηθεί

με την με Α.Π. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ (όπως ισχύει αναλογικά), αντίγραφα των οποίων πρέπει να τηρούνται στο φάκελο της πράξης.

10. Τέλος, σημειώνεται ότι, **η παρούσα γνωμοδότηση** επί της Πρόσκλησης «*Ανάπτυξη καινοτομικών επιδεικτικών υπηρεσιών*» παρέχεται **στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ** και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση τού υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως ο Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης και ειδικότερα στο περιεχόμενο του σχεδίου Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, έγγραφο το οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της.

Εάν οι παρεχόμενες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με αυτές τις πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

κ.α.α

Στυλιανή Αλεξοπούλου

Εσωτερική Διανομή:

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ
- Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης
- ΕΥΚΕ - ΧΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

